

Het leerplan Maatschappelijke vorming

voor het **X** BSO

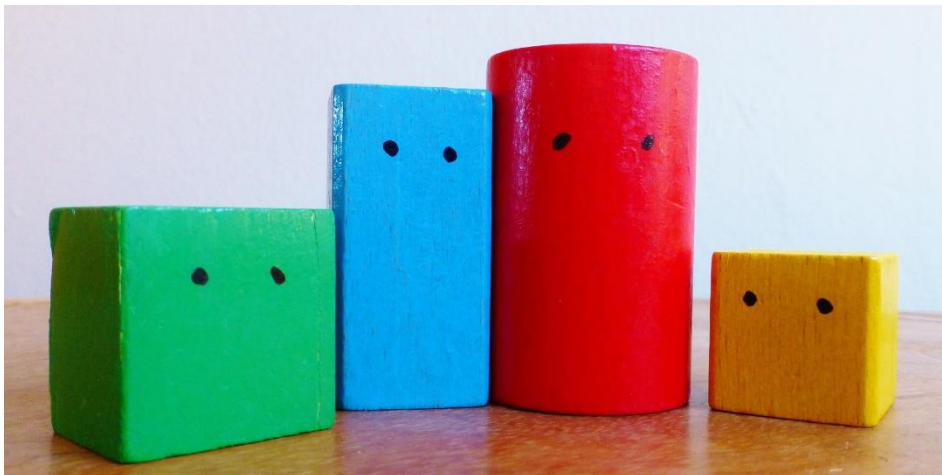
de A(rbeidsmarktgerichte)-finaliteit

BASISSESSIE

Doel:
globale verkenning van het leerplan maatschappelijke vorming

OPBOUW VAN HET LEERPLAN

- Algemene inleiding
- Situering van het leerplan
 - Samenhang met de eerste graad
 - Samenhang in de tweede graad
 - Plaats in de lessentabel
- Pedagogisch-didactische duiding
 - Mavo en het vormingsconcept
 - Krachtlijnen
 - Opbouw
 - Leerlijnen
 - Aandachtspunten
- Leerplandoelen
- Lexicon en pop-ups
- Basisuitrusting
- Concordantie met eindtermen

MAVO EN HET VORMINGSCONCEPT

KRACHTLIJNEN: DE KERN VAN DE ZAAK...

- *Persoonsvorming in verbondenheid met anderen*
- *Als persoon aan een diverse samenleving participeren en samen met anderen duurzame, sociale en relationele vaardigheden ontwikkelen*
- *Betekenis geven aan de samenleving vanuit politiek, economisch, cultureel, sociaal, ruimtelijk en historisch perspectief*
- *De verbeeldingskracht van kunst en cultuur beleven en ervan genieten*

OPBOUW VAN HET LEERPLAN

invalshoeken
=
rubrieken van leerplan

RUBRIEK 1: In relatie met zichzelf, anderen en de samenleving

- Identiteit
- Samenleven in een diverse samenleving
- Relationele en seksuele integriteit

Samenhang met 1ste graad
LP Mavo

LEERLIJN

EERSTE GRAAD	TWEEDE GRAAD
Begrip identiteit (Mavo)	Verhouding persoonlijke identiteit - groepsidentiteit
Diversiteit in klas- en leefomgeving (Mavo)	Samenleven in een diverse samenleving
In informele en formele situaties met elkaar omgaan in een diverse samenleving (Mavo) Constructieve oplossingen bij conflicten (Mavo) *Respectvol en constructief omgaan (GFL) *Gevoelig zijn voor normen en waarden, voor goed en kwaad (GFL)	Omgaan met individuen en groepen in een diverse samenleving: conflictsituaties, gemeenschappelijke afspraken
Mechanismen van vooroordelen, stereotypering, machtsmisbruik en groepsdruk (Mavo)	Strategieën m.b.t. met vooroordelen, stereotypering, machtsmisbruik en groepsdruk
Situaties van onverdraagzaamheid en discriminatie (Mavo)	Gevolgen racisme, onverdraagzaamheid, discriminatie.
Belang van mensen- en kinderrechten (Mavo)	Eerbiedigen van mensen- en kinderrechten

EERSTE GRAAD	TWEEDE GRAAD
Opkomen voor eerbiedigen van mensenrechten en sociale rechtvaardigheid (GFL)	Sociale rechtvaardigheid en (kans)armoede
Participatie en democratische besluitvorming in de eigen leefwereld (Mavo) Bestuursniveaus: gemeente, provincie, gewest, gemeenschap, België, Europese Unie (Mavo)	Besluitvorming in een democratie
*Eigen emotionele kwetsbaarheid durven verwoorden (GFL) *Eigen fysieke en mentale grenzen bewaken (GFL) *Respectvol omgaan met relationele en seksuele integriteit (GFL) *Respectvol omgaan met vriendschap, verliefdheid, seksuele identiteit en geaardheid, seksuele gevoelens en gedrag, seksuele ontwikkeling en veranderingen in puberteit (GFL)	Relationele en seksuele integriteit en weerbare reacties

Doel in beeld...

Doelzin

Pop-up /
lexicon

Afbakening (★)

LPD 8 De leerlingen lichten aan de hand van actuele gebeurtenissen toe hoe besluitvorming in een democratie werkt.

★ Randvoorwaarden van democratische besluitvorming.
Besluitvormingsorganen en hun werking.
Bestuursniveaus: gemeente, provincie, gemeenschap, gewest, federaal, Europese Unie.

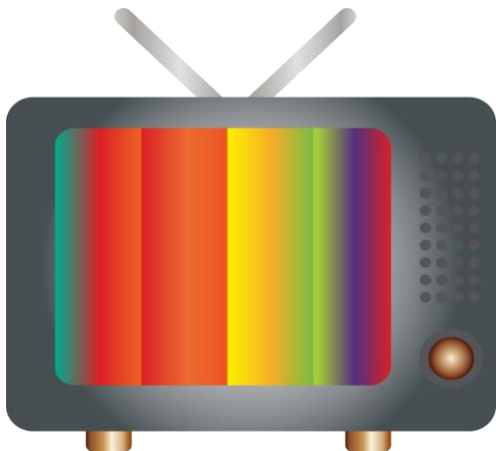
Samenhang

Samenhang algemene vorming: II-GFL-ddaa LPD 12

Samenhang eerste graad: In de eerste graad komen de leerlingen in contact met de verschillende bestuursniveaus gemeente, provincie, gemeenschap en gewest, België en de Europese unie (I-MaVo LPD 24).

Didactische
wenken (v)

- ✓ Daarbij wordt ingezoomd op **besluitvormingsorganen** zoals gemeenteraad, parlement en op de randvoorwaarden om tot democratische besluitvorming te komen: transparantie, overleg, persvrijheid ... De besluitvorming komt op meer dan een bestuursniveau aan bod.
- Het is niet nodig om voor alle **bestuursniveaus** de besluitvormingsorganen en hun werking te bestuderen. Wel komt de besluitvorming op meer dan één bestuursniveau aan bod. Je kan herkenbare niveaus aan bod laten komen: gezinsraad, leidingkring in de jeugdbeweging, klasafspraken maken, leerlingenraad ...
- Je kan hier een link leggen met het leerplandoel rond samenlevingsvormen (LPD 2).
- ✓ Je kan dit leerplandoel verder verdiepen en inzetten op de scheiding der machten.

RUBRIEK 2: Zich bewust van zijn verleden en zijn geschiedenis

- Voortbouwen aan een historisch referentiekader
- Kritische bronnenomgang
- "*Ontmaskeren*" van historische beeldvorming
- Gelijkenissen, verschillen en verbanden tussen vroeger en nu illustreren

Samenhang met 1ste graad
leerplan Mavo

EERSTE GRAAD	TWEEDE GRAAD
Situieren in tijd op tijdlijn (Mavo)	Situieren in tijd
Bruikbaarheid, correctheid en betrouwbaarheid van bronnen en vergelijken van bronnen (Mavo)	Historische bronnen vergelijken
Aangeven hoe mensen uit andere tijd gebeurtenissen anders bekijken (Mavo)	Betekenis geven aan historische plaatsen, gebeurtenissen en personen
Gelijkenissen, verschillen, veranderingen in aspecten van het dagelijks leven vroeger en nu, hier en elders (Mavo)	Gelijkenissen, verschillen en verbanden tussen vroeger en nu

Doel in beeld...

LPD 13 De leerlingen leggen aan de hand van eenvoudige voorbeelden uit dat mensen een andere betekenis kunnen geven aan historische personen, gebeurtenissen of plaatsen.

Samenhang eerste graad: In de eerste graad geven leerlingen met een voorbeeld aan hoe mensen uit een andere tijd of plaats gebeurtenissen anders bekijken (I-MaVo LPD 31).

RUBRIEK 3: Zich bewust van de wereld en de ruimte waarin hij leeft

- Ruimtelijk situeren van personen, plaatsen, patronen of processen op verschillende schaalniveaus
- Plaatsbegrip
- Duurzame ontwikkeling
- Systeemdenken
- Ruimtelijke patronen en processen beschrijven
- Gebruik van geografische methoden en technieken

Samenhang met 1ste graad

LP Natuur en ruimte of LP Natuur, ruimte & techniek

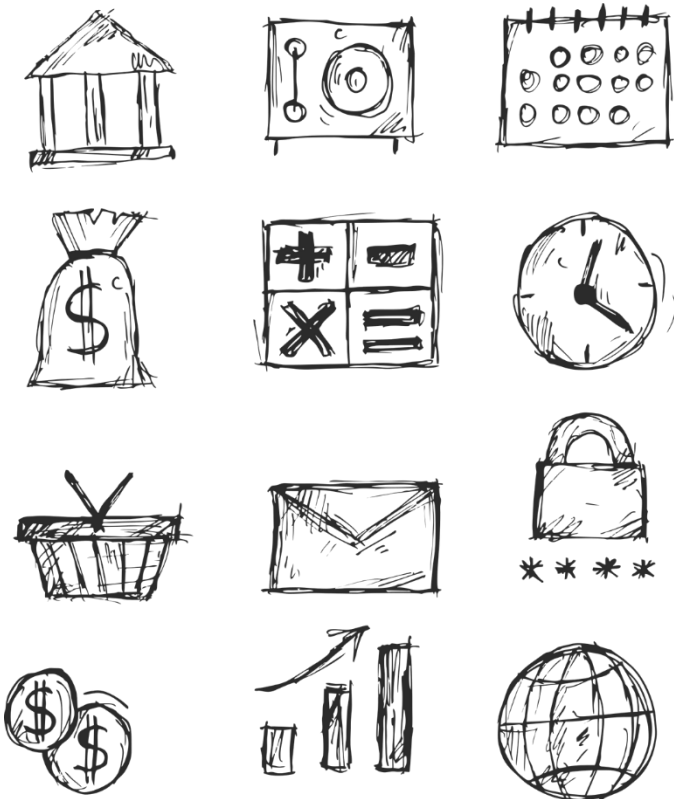

LEERLIJN

EERSTE GRAAD	TWEEDE GRAAD
Situëren in ruimte op wereldbol, relevante kaart (Mavo) Situëren zichzelf, andere personen, plaatsen, gebeurtenissen op terrein, wereldbol, relevante kaarten (N&R)	Situëren in ruimte (vanuit geografische invalshoeken)
Aangeven hoe mensen uit andere plaats gebeurtenissen anders bekijken (Mavo)	Betekenis geven aan plaatsen, gebeurtenissen, personen
/	Beweging van de aarde om eigen as en rond de zon
Begrip duurzame ontwikkeling (Mavo)	Uitdagingen m.b.t. duurzame ontwikkeling
Systeemdenken bij duurzaamheidskwesties (Mavo)	Systeemdenken bij duurzaamheidskwesties
Landschappen veranderen door natuurlijke oorzaken en menselijke ingrepen (N&W)	Kenmerken en ruimtelijke gevolgen van mondialisering
/	Demografische evoluties en ruimtelijke gevolgen ervan
Gebruik van geografische hulpbronnen en terreintechnieken (N&W)	Gebruik van terreintechnieken, geografische hulpbronnen en GIS-viewers

RUBRIEK 4: Financieel en economisch verantwoordelijk

- Werken met een studentenovereenkomst
- Reële kost bij aankopen
- Budgettaire keuzes bij aankopen
- Schadeaangifte

Samenhang met de 1ste graad

LP Mavo

EERSTE GRAAD	TWEEDE GRAAD
/	Voordelen van werken met studentenovereenkomst
/	Reële kost bij aankopen
Budgettaire keuzes maken en keuzegedrag beargumenteren (Mavo) Inkomsten en uitgaven binnen een gezinsbudget (Mavo)	Keuzes bij aankopen in functie van eigen budget en gezinsbudget
/	Schadeaangifte

Doel in beeld...

LPD 25 De leerlingen illustreren dat de prijs van een aankoop beïnvloed wordt door kortingen, eenmalige kosten en terugkerende kosten.

★ Basisverplichtingen van koper en verkoper bij het sluiten van een koopcontract.

Samenhang algemene vorming: II-Wis-a LPD 4, 9

Samenhang eerste graad: In de eerste graad verwerven leerlingen inzicht in de financiële gevolgen van consumeren en betalen. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan reële versus gecreëerde behoeften (I-MaVo LPD 17, 18, 19).

RUBRIEK 5: Artistiek en creatief

Creëren
Reflecteren
Beschouwen

Creëren
Reflecteren
Beschouwen

Creëren

Creëren
Reflecteren
Beschouwen

Creëren

Creëren
Reflecteren
Beschouwen

Creëren

Creëren

Creëren
Reflecteren
Beschouwen

Creëren

Creëren

Creëren
Reflecteren
Beschouwen

Creëren

Creëren
Reflecteren
Beschouwen

Creëren

Creëren

Creëren
Reflecteren
Beschouwen

Creëren

Creëren
Beschouwen

Samenhang met 1ste graad

LP Artistieke vorming of LP Beeld en muziek

- Kunst- en cultuuruitingen **beschouwen**: kunst en cultuur waarnemen
- Artistiek werk **creëren** vanuit de eigen verbeelding
- Vanuit eigen creatieve ervaringen **reflecteren** over kunst- en cultuuruitingen

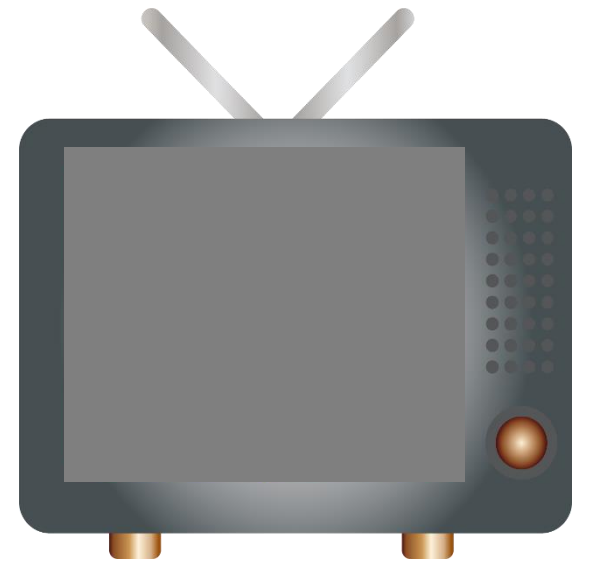
EERSTE GRAAD	TWEEDE GRAAD
Openstaan voor kunst- en cultuuruitingen van eigen en andere culturen	Interesse voor (elkaars) kunst- en cultuuruitingen
Onderwerp, bedoeling en bouwstenen van kunst- en cultuuruitingen waarnemen	Waarnemen en interpreteren van onderwerp en bedoeling van kunst- en cultuuruitingen.
Onderzoeken hoe bouwstenen, onderwerp en bedoeling elkaar onderling beïnvloeden in kunst	Analyseren hoe vormgeving, onderwerp en bedoeling elkaar onderling beïnvloeden
Artistiek werk i.f.v. een afgebakende opdracht creëren vanuit de eigen verbeelding	Artistiek werk creëren vanuit de eigen verbeelding
Gedachten en gevoelens bij het waarnemen van kunst- en cultuuruitingen uitdrukken	Invloed van kunst- en cultuuruitingen op gedachten, gevoelens en gedrag uitdrukken
Vanuit eigen creatieve ervaringen waardering uitdrukken voor kunst- en cultuuruitingen	Vanuit eigen creatieve ervaringen waardering uitdrukken voor vormgeving en inhoud van kunst- en cultuuruitingen

Doel in beeld...

LPD 31 De leerlingen analyseren hoe onderwerp, bedoeling en vormgeving elkaar onderling beïnvloeden in kunst- en cultuuruitingen.

Samenhang eerste graad: In de eerste graad onderzoeken de leerlingen hoe bouwstenen, onderwerp en bedoeling van kunst elkaar onderling beïnvloeden (I-ArVo LPD 4; I-Beeld LPD 4; I-Muziek LPD 4).

- ✓ Het analyseren kan op verschillende manieren gebeuren zoals
 - discussiëren, inspecteren, onderzoeken, ontdekken, ontleden, samenstellen, selecteren, vergelijken, vinden en bevragen;
 - vergelijkend kijken of luisteren, de context van het kunstwerk of muziekstuk zien, vaktaal (bouwstenen, materialen en technieken) gebruiken vanuit het beschouwen en creëren, analyseren hoe en waarom artistieke stijlen ontwikkelen en interageren.

LEREN IN SAMENHANG

In samenhang met de eerste graad

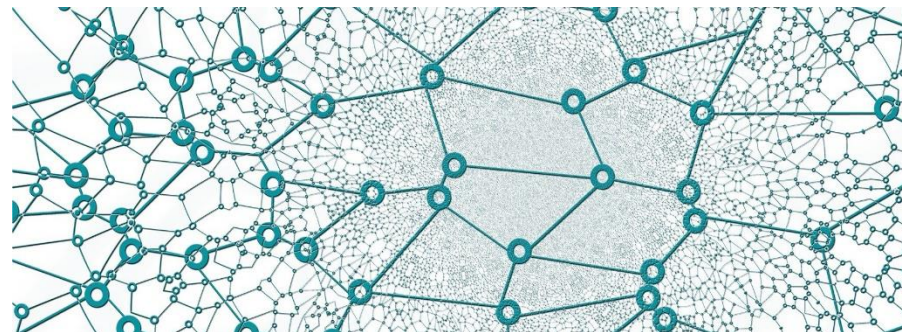
In samenhang binnen het leerplan:

- tussen de doelen - over de rubrieken heen

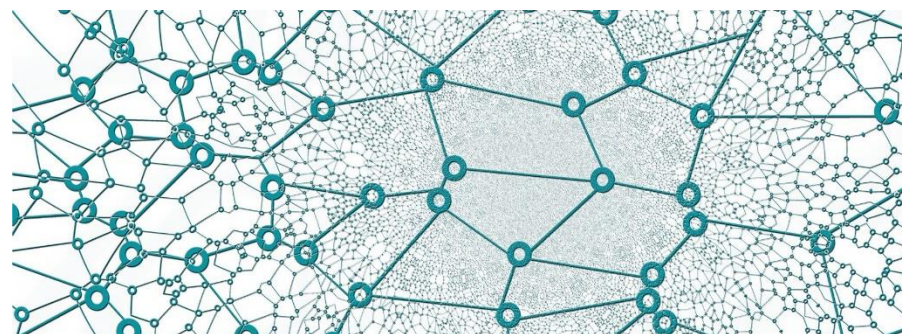
In samenhang met andere leerplannen:

- leerplannen van de basisvorming
- gemeenschappelijk funderend leerplan
- leerplan beroepsgerichte vorming

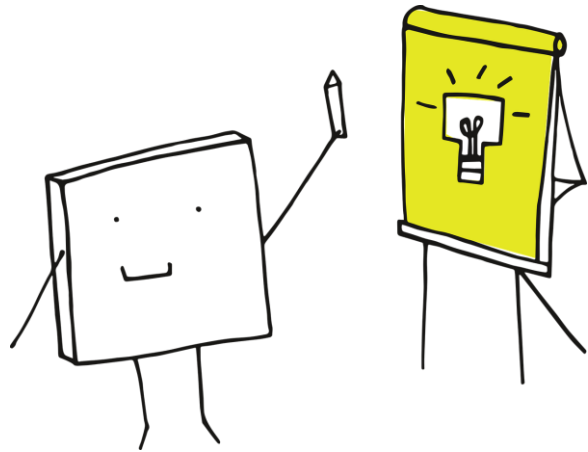
Door de integratie van Mavo in een geclusterd vak.

Je combineert dan doelen uit verschillende leerplannen rond een thema / project.

LEREN IN SAMENHANG OVER VAKKEN HEEN

Micro-
organismen en
virussen kennen

Weerbaar worden
in sociale
contacten

De gevolgen van
een wereldwijd,
globaal probleem
inschatten

Gezond en veilig
leren en leven

PANDEMIE

Pandemieën van
vroeger en nu
vergelijken

Hulp durven
vragen bij
problemen

Teksten lezen en
begrijpen

Modellen en
diagrammen
begrijpen en
interpreteren

LEERDOEL SAMENHANG OVER VAKKEN HEEN

Natuur-
wetenschap-
pen

Micro-
organismen en
virussen kennen

Weerbaar worden
in sociale
contacten

De gevolgen van
een wereldwijd,
globaal probleem
inschatten

Gemeen-
schappelijk
Funderend
leerplan

Gezond en veilig
leren en leven

Nederlands

Pandemieën
vroeger en
vergelijken

Wiskunde

Hulp durven
vragen bij
problemen

Teksten lezen en
begrijpen

Modellen en
diagrammen
begrijpen en
interpreteren

BASISUITRUSTING: **INFRASTRUCTUUR** & MATERIAAL

Een leslokaal

- dat qua grootte, akoestiek en inrichting geschikt is om communicatieve werkvormen te organiseren;
- met een (draagbare) computer waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden is;
- met de mogelijkheid om (bewegend beeld) kwaliteitsvol te projecteren;
- met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven;
- met de mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid;
- met een grote, goed zichtbare tijdlijn met de in het leerplan opgesomde periodes;
- met een grote kaart van de wereld, Europa en België;
- met de mogelijkheid om actualiteit een plaats te geven in het lokaal.

BASISUITRUSTING ~ ARTISTIEKE VORMING

Naargelang de keuze voor artistieke vorm(en) een leslokaal

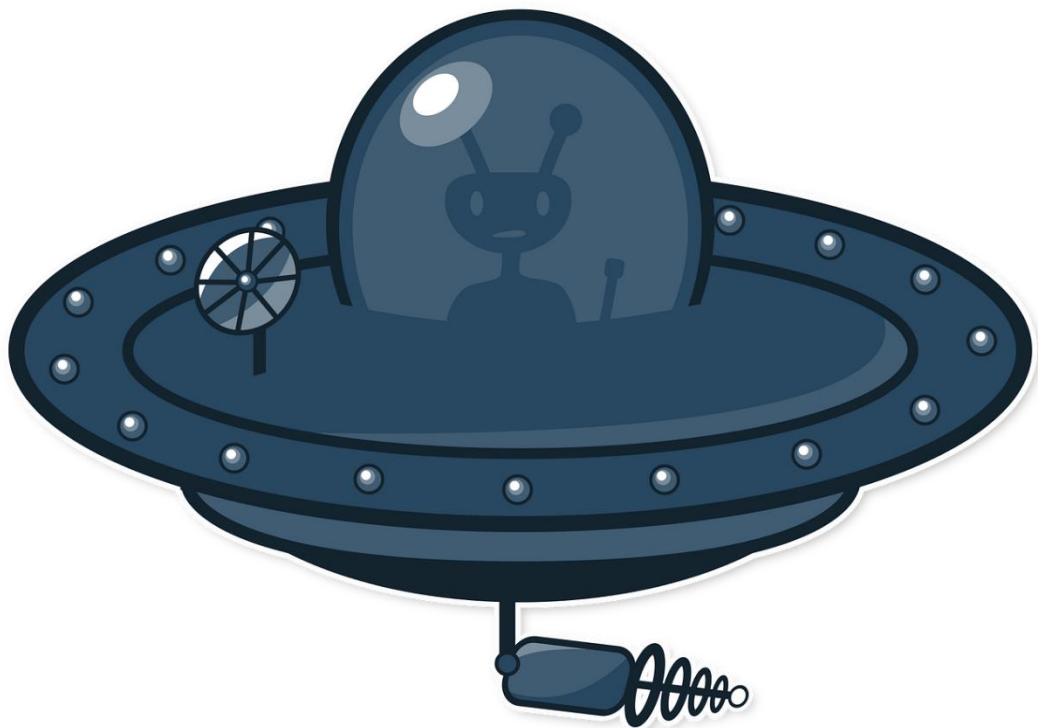
- met voldoende ruimte om te musiceren, te bewegen;
- met muziekinstallatie;
- met grote onderhoudsvriendelijke vrijstaande tafels;
- met spoelbak en afvalbakken;
- met voldoende ruimte voor stockage.

De nodige materialen om de gekozen artistieke vorm(en) ten volle te ondersteunen. Naargelang de keuze voor de artistieke vorm(en):

- gevarieerd instrumentarium: ritmische en melodische instrumenten;
- materiaal om 2D en 3D te werken;
- de mogelijkheid om te werken met (mobile) devices met een internetaansluiting.
- het aanwezige materiaal is voldoende voor de grootte van de klasgroep.

VERDER VERLOOP IMPLEMENTATIETRAJECT

- **Leerplanverkenning: zelfstandig**
→ Leernoden communiceren via Forms
- **Expeditiesessies**
- **Didactische ateliers**

EXPEDITIESESSIES

- Doel: verhelderen van de leerplandoelen

	DATUM	BEGIN- EN EINDUUR
Sessie 1	Maandag 1/03/2021	10.30 - 12.00 u
Sessie 2	Woensdag 3/03/2021	10.30 - 12.00 u
Sessie 3	Woensdag 3/03/2021	13.00 - 14.30 u

- Inschrijven via leerpad

DIDACTISCHE ATELIERS

In de ateliers worden **concrete didactische handvatten** aangereikt rond een aspect van het leerplan:

- *Atelier 1 - Inspirerend burgerschap*
- *Atelier 2 - Historische vorming*
- *Atelier 3 - Ruimtelijke vorming*
- *Atelier 4 - Financieel-economische vorming*
- *Atelier 5 - Artistiek-creatieve vorming*

WANNEER?

- tijdens derde trimester
- herhaling volgend schooljaar

Nog vragen? Contacteer je begeleider.

Regio	Contact
Oost-Vlaanderen	Martine.vanovermeiren@katholiekonderwijs.vlaanderen
West-Vlaanderen	Luc.zwartjes@katholiekonderwijs.vlaanderen
Antwerpen	An.vermeyen@katholiekonderwijs.vlaanderen
Limburg	Wendy.vancluysen@katholiekonderwijs.vlaanderen
Mechelen-Brussel	Tom.debraekeleer@katholiekonderwijs.vlaanderen
Jezüïeten	Maarten.debeucker@katholiekonderwijs.vlaanderen
Salesianen van Don Bosco	Roeland.vandenbroek@katholiekonderwijs.vlaanderen
Vlaams Lasalliaans Perspectief	Stefaan.raats@katholiekonderwijs.vlaanderen

Als ik niet bang was
zou ik het durven.
Als ik het zou durven
zou ik slagen.
Als ik zou slagen
zou ik het kunnen.
Als ik het zou kunnen
zou ik het willen.
Als ik het zou willen
zou ik kunnen
Als ik het zou kunnen
zou ik slagen.
Als ik zou slagen
zou ik het durven.
Als ik zou durven
dan was ik niet bang.

Marc Insingel
De Druiven die te hoog hangen, 1994

Veel succes!